

مردم به آسمان صلح آمیز عادت می‌کنند

(مصاحبه با سفیر تاجیکستان در روسیه)

انفجارهای احساسات و رویارویی مسلحانه در تاجیکستان بالاخره وارد چارچوب معقولانه‌ای شده است که نه اسلحه بلکه مذاکرات نقش اصلی را به خود می‌گیرد. در تهران دور هفتم این مذاکرات به پایان رسیده است. ویژگی آن این است که این دومین دور مذاکرات بعد از گردهمایی امامعلی رحمان‌اف، رئیس‌جمهور تاجیکستان، و سید عبدالله نوری، رهبر مخالفان، در مسکو بود. موضوعات اساسی مذاکرات شامل هماهنگی تعداد و ترکیب کمیسیون آشتی ملی و وظایف و اختیارات آن است. توافق در مورد سه از چهار مسئله اصولی حاصل شده است، از جمله روند تصویب سند بخشایش متقابل (عفو عمومی) و قانون عفو، درباره کمیسیون مرکزی انتخاباتی جهت برگزاری انتخابات و رفراندوم در مرحله انتقالی، بازسازی دولت و ایجاد مکانیزم ورود نمایندگان مخالفان به نهادهای قدرت. خبرنگار «رابوچایا تریبونا» با رمضان میرزایف، سفیر فوق‌العاده و تام‌الاختیار جمهوری تاجیکستان در فدراسیون روسیه، درباره وضعیت کشوری که می‌خواهد بالاخره به صلح دست یابد، مصاحبه نموده است. سفیر می‌گوید:

در تهران مکانیزم بازسازی دولت ائتلافی جدید و تعداد اعضای کمیسیون آشتی ملی که ۲۷ نفر خواهند بود و نیز سهمیه ۲۵ درصدی مخالفان در کمیسیون مرکزی انتخاباتی تعیین شده است. انتخابات مقامات جمهوری یک سال بعد برگزار خواهد شد. مسئله سهمیه‌های طرفین در کمیسیون آشتی ملی و نیز مجموعه مسائل نظامی به دور بعدی موکول شده است. یک نکته مهم دیگر، تصویب پروتکل در مورد آوارگان است. کوششهای مشترک در زمینه بازگشت امن، داوطلبانه و شرافتمندانه آنها به اماکن سکونت دائمی پیش‌بینی شده است. این روند باید طی ۱۲ الی ۱۸ ماه پایان یابد. دولت جمهوری تاجیکستان متعهد می‌شود که آوارگانی را که برمی‌گردند، به زندگی اجتماعی و اقتصادی کشور جلب کند، به آنها کمک انسانی و مالی بکند و نیز به اشتغال آنها، احیای همه حقوق این افراد و از جمله اعاده دارایی و مسکن، مساعدت نماید.

خبرنگار: آقای سفیر، تحلیلگران زیادی موافقتنامه منعقد بین امامعلی رحمان‌اف و سید

عبدالله نوری را نقطه عطف نامیده‌اند. آیا این تعبیر درست است؟

سفیر تاجیکستان: تاگردهمایی مسکو ملاقاتهای فراوانی در سطح کارشناسان و هیأت‌های نمایندگی برگزار شده بودند که همه آنها نتیجه محدودی می‌دادند. با وجود اینکه آتش‌بس مکرراً اعلام می‌شد، آتش‌بس واقعی در کار نبود. اما از روزی که طرفین موافقتنامه و پروتکل را امضا کردند، تیراندازی از هر دو طرف قطع شد. حتی در مناطق بی‌ثبات کوهستانی درگیری‌های جدید بین ارتش و شبه‌نظامیان رخ نمی‌دهند. غیراز آن، می‌توان به بازگشت آوارگان اشاره کرد. بیش از ۱۵۰ نفر از کسانی که به‌زور در دست مخالفان نگهداشته می‌شدند، به خانه خود برگشته‌اند. اکنون در مناطق کوهستانی که قبلاً صحنه نبردهای جنگی بودند، همه راه‌ها باز شده است. از این راه‌ها کمک‌های انسانی و بارهای اقتصادی برده و آورده می‌شوند. برای تأمین امنیت تردد، واحدهای گشتی مشترک ایجاد شده‌اند. ساکنان محلی از نتایج توافقاتی امضا شده و بویژه پروتکل درباره آتش‌بس راضی هستند. مردم احساس کرده‌اند که صلح باید برقرار شود.

خبیرنگار: من تعجب کردم که در میان افرادی که به سفارت شما مراجعه می‌کنند، اغلب اشخاصی پیدا می‌شوند که می‌خواهند به وطن خود برگردند. به نظر من، این هم نتیجه توافقاتی اخیر بین دولت و مخالفان است.

سفیر تاجیکستان: در این مورد شکی نیست. اکنون ما یک کارمند ویژه سفارت داریم که مخصوصاً روی مسئله آوارگان کار می‌کند. مردم در جریان ملاقاتها با کارمندان سفارت از شرایط زندگی و معیشت تاجیکستان امروزی جویا می‌شوند و ما درباره وضعیت کنونی جمهوری توضیحات لازم را می‌دهیم. اخیراً به من تازه‌ترین ارقام را دادند که مطابق آن در افغانستان حدود ۱۲۰-۱۰۰ هزار آواره تاجیک باقی مانده‌اند؛ ۴۱ هزار نفر از آنها به تاجیکستان برگشته‌اند. طبق ارقام رسمی، در کشورهای جامعه مشترک‌المنافع، حدود ۲۰۰ هزار نفر باقی مانده‌اند. ولی گاهی اوقات نمی‌توان تشخیص داد آیا یک آواره واقعی به ما مراجعه کرده یا کسی که دنبال کسب و کارش از وطن به مسکو آمده است. در سال گذشته که دمای هوا ۲۵ درجه زیر صفر بود، زن جوانی پیش ما آمد. او فقط یک بلوز پشمی و دمپایی به تن داشت. گفت که آواره است و اینکه شوهر و پدرش را کشته‌اند و او از طریق ازبکستان به مسکو آمد و حالا سرپناه ندارد و می‌خواهد به تاجیکستان برگردد. من که به او نگاه کردم، نمی‌دانستم چکار کنم. به او گفتم که ما می‌توانیم همین الان بلیط هواپیما بگیریم و همراه با

دیگران او را به دوشنبه بفرستیم چونکه زندگی در مسکو برایش سخت خواهد بود. او قبول کرد. بالاخره ما بلیط گرفتیم و او را به دوشنبه فرستادیم. مدتی گذشت. یک روز سرکار آمدم و یک خانم شیک‌پوش را دیدم. فهمیدم که این همان «آواره» است. معلوم شد که او «تاجر چمدانی» است که اغلب به مسکو برای خرید جنس می‌آید. ولی برای اینکه پول بلیط برگشت را ندهد، خود را آواره اعلام می‌کند.

خبرنگار: معلوم می‌شود که مهربانی بیش از حد نیز خطرناک است؟

سفیر تاجیکستان: الان ما دیگر می‌دانیم چگونه با این مسائل برخورد کنیم. در مجموع، در سال گذشته بیش از ۲۰۰ میلیون روبل تاجیکی بابت بازگشت آوارگان خرج شده است. سفارت ما حدود ۱۳۰-۱۲۰ میلیون روبل خرج کرد. ما پول کافی داریم که انسان را سوار هواپیما یا قطار بکنیم و تا موقع رسیدن به جمهوری مواد خوراکی تأمین کنیم. اخیراً در سفارت ما «میزگردی» با شرکت نمایندگان احزاب سیاسی، سازمانهای اجتماعی و نمایندگان وزارتخانه‌ها و نهادهای دولتی دیگر تاجیکستان که در فدراسیون روسیه زندگی و کار می‌کنند، و نیز نمایندگان وزارت امورخارجه روسیه، برگزار شد. در نتیجه این جلسه و مطابق با پروتکل درباره آوارگان که توسط سران هیأت‌های نمایندگی دولت جمهوری تاجیکستان و اپوزیسیون متحد تاجیک در روز ۱۳ ژانویه ۱۹۹۷ در تهران امضا شد، پیامی برای یوگنی پریماکوف، وزیر امورخارجه فدراسیون روسیه ارسال شد. ما معتقدیم که صدور کارت آواره به اتباع تاجیکستان که موقتاً در خاک روسیه به سر می‌برند، موجب مخارج مالی نخواهد شد و فقط برای این افراد امنیت شخصی تأمین کرده و به آنها ضمانت‌های معین حقوقی حضور در خاک فدراسیون روسیه را خواهد داد. ما خواهش کردیم که برای استخدام و اشتغال موقت آوارگان و مهاجران کاری براساس توافقات دوجانبه شرایط بهتری تأمین شود.

خبرنگار: در جمهوری تاجیکستان ضمن حل و فصل مسئله رویارویی سیاسی، به تجدید

حیات اقتصاد جمهوری نیز می‌پردازند. در این زمینه کمک روسیه بویژه مهم است.

سفیر تاجیکستان: البته، تاجیکستان کشور بزرگی نیست. امکانات ما فعلاً محدود است. خوب بود اگر روسیه با توجه به این وضعیت دشوار اقتصادی می‌توانست به ما کمک بیشتری بکند. بسیاری از واحدهای صنعتی کشور تعطیل شده یا به میزان ۵۰٪ ظرفیت خود کار می‌کنند. کمبود شدید سوخت و روغن ماشین، کود شیمیایی، قطعات یدکی و ماشین کشاورزی احساس می‌شود. بیکاری افزایش پیدا می‌کند. ولی باید این مسئله را در نظر داشت

که اکنون روسیه هم مشکلات زیادی دارد. کارخانجات نساجی ایوانوو که همیشه از آسیای مرکزی و از جمله از تاجیکستان پنبه دریافت می‌کردند، با کمبود مواد خام روبه‌رو هستند. در جمهوری ما بجای یک میلیون تن گذشته، فقط ۳۱۴ هزار تن پنبه تولید می‌کنند. با این وجود، با رشد تولید پنبه در آینده تحویل آن به روسیه افزایش خواهد یافت. روابط مستقیم بین دو پایتخت ما هم جهت بسط همه‌جانبه همکاری است. مسکو، شهر بزرگی است که از توان اقتصادی بزرگی برخوردار است. دوشنبه، بزرگترین مرکز صنعتی تاجیکستان است که اقتصاد تمام جنوب جمهوری ما بدان وابسته است. هم‌اکنون گام‌های مهمی در این زمینه برداشته می‌شوند. در جریان ملاقات امامعلی رحمان‌اف، رئیس‌جمهور تاجیکستان، با یوری لوزکوف، شهردار مسکو، روابط اقتصادی و فرهنگی و توسعه تماشای مستقیم بین کارخانجات مورد بحث و بررسی قرار گرفتند. با دولت مسکو موافقتنامه‌ای درباره تحویل مستقیم پنبه از کالخوزهای تاجیکستان به کارخانجات نساجی مسکو امضا شده است. مسکو به‌نوبه خود سوخت و روغن، کود شیمیایی، ماشینهای کشاورزی و قطعات یدکی خواهد فرستاد. به این ترتیب مجتمع کشت و صنعت با شرکت واحدهای کشاورزی تاجیکستان و طرفهای صنعتی روسی ایجاد می‌شود. قرار است روابط گسسته شده در زمینه تولید مشترک پارچه از سرگرفته شود. امسال سه کارخانه مسکو در این برنامه شرکت خواهند کرد. اخیراً هیأت نمایندگی متشکل از مدیران بزرگترین کارخانجات و مجتمعهای صنعتی تاجیکستان، از جمله رؤسای کارخانجات «تاجیک‌تکستیل»، «تاجیک‌اگرگات» و «تاجیک‌تکستیل‌ماش» از مسکو دیدار به‌عمل آوردند تا روابط اقتصادی را از سرگیرند. واحد دولتی اونیترا «موس کنتراکت‌پروم» که توسط روسیه تأسیس شده فعالیت خود را در جمهوری ما بیش‌از پیش توسعه می‌دهد. این کمپانی هر ماه کالاهایی معادل ۲ میلیارد روبل تاجیکی به دوشنبه خواهد فرستاد. با کمک این کمپانی در پایتخت تاجیکستان مرکز بازرگانی «مسکوا» باز شده است. با طرف روسی موافقتنامه‌ای درباره استفاده از واحدهای مجتمع نظامی - صنعتی در منطقه لنینگراد امضا شد. در دوشنبه دانشگاه تاجیکی - اسلاوی افتتاح گشت. قرار شد در پایتخت روسیه ده روز به مناسبت فرهنگ و هنر تاجیکستان برگزار شود. اصل کار، حفظ و تحکیم پیوندهایی است که بین تاجیکستان و روسیه وجود داشته‌اند. نباید فراموش کرد که تاجیکها و روسها، دو ملت با ریشه‌های هندو اروپایی هستند ولو اینکه کشورهای آنها با هم مرز مشترکی ندارند.

روزنامه رابوچایاتربونا، ۱۴ فوریه ۱۹۹۷